

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie do 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską, jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt (art. 28 ust. 5 ustawy).

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy, zawiera:

1. opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
2. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
3. cele działań ochronnych;
4. określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
5. wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
6. wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.). Sporządzający projekt planu zadań ochronnych (PZO) umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy). Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. z 2015 r., poz. 525, z późn. zm.) i może być przedmiotem opiniowania przez regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy).

Obszar Natura 2000 PLH160012 Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą (zwany dalej „obszarem Natura 2000”) został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory i uznany za obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) na mocy decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE).

Granice obszaru Natura 2000 przedstawiono na załączniku mapowym (załącznik nr 1 do zarządzenia) oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w państwowym systemie odniesień przestrzennych PL-1992, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (załącznik nr 2 do zarządzenia).

W toku prac nad planem zadań ochronnych zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000 oraz zidentyfikowano następujące przedmioty ochrony: czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (kod 1060), modraszka nausitous *Phengaris (Maculinea) nausithous* (kod 6179) oraz modraszka telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* (kod 6177). Oceny stanu ochrony poszczególnych gatunków dokonano na podstawie wyników ekspertyzy specjalistycznej, w oparciu o trzy parametry stanu: stan populacji, stan siedliska oraz perspektywy ochrony. Przy ocenie poszczególnych parametrów zastosowano zestawy wskaźników opisanych w metodyce przygotowanej przez Instytut Ochrony Przyrody PAN na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Szczegółowe wyniki badań przedmiotów ochrony wykazały, że stan ochrony modraszki nausitousa i telejusa jest zły (U2), a to z powodu niskiej oceny wszystkich parametrów, w szczególności wskaźników parametru siedlisko, tj.: „obecność roślin żywicielskich” i „zarastanie ekspansywnymi bylinami”. W przypadku czerwończyka nieparka stan ochrony określono jako właściwy (FV).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy i § 3 rozporządzenia w sprawie projektu PZO, zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków i ich siedlisk, określono cele działań ochronnych oraz działania ochronne, w tym dotyczące ochrony czynnej i monitoringu stanu ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych. Nie uznano przy tym za zasadną potrzebę określania działań w zakresie uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Najistotniejszymi z punktu widzenia ochrony ww. gatunków motyli są zidentyfikowane zagrożenia istniejące, które generują konieczność określenia działań ochronnych. Nazwy i kody zagrożeń zaczerpnięto z załącznika nr 5 wytycznych wypełniania Standardowego Formularza Danych (SDF) pn. „Lista referencyjna zagrożeń, presji i działań”, Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA), umieszczonej na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Zidentyfikowanymi zagrożeniami istniejącymi w stosunku do czerwończyka nieparka są: obce gatunki inwazyjne i nieprawidłowo wykonywana konserwacja cieków powodująca niszczenie siedlisk i form rozwojowych tego motyla (koszenie i odmulanie cieków wykonywane w nie sprzyjający dla niego terminie).

Za najistotniejsze zagrożenia istniejące względem modraszki nausitousa i telejusa uznano zarastanie łąk stanowiących ich siedliska przez rodzime gatunki sukcesyjne (byliny, gatunki krzewów) oraz obce gatunki inwazyjne, przekształcenie siedlisk motyli w grunty orne, a także zaniechanie

tradycyjnej uprawy łąkowej lub jej intensyfikacja oraz antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk motyli (znaczne oddalenie od siebie płatów ich siedlisk).

Na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń (załącznik nr 3 do zarządzenia), określono cele ochrony dla poszczególnych przedmiotów ochrony. Ich wykaz zawiera załącznik nr 4.

W odniesieniu do czerwonończyka nieparka za cel przyjęto utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunku (FV) w zakresie wszystkich parametrów oceny. Istotny w tym zakresie będzie sposób i terminy wykonywania przez zarządców cieków prac utrzymaniowych rowów, tj. w ramach wykonywania prac utrzymaniowych cieków i rowów melioracyjnych, wykaszanie obrzeży po 15 września, na wysokości minimum 10 cm nad poziomem gruntu/wody lub z pominięciem kęp szczawiu.

W odniesieniu do modraszka *nausitosa* i telejusa za cel wyznaczono osiągnięcie oceny U1 parametru „populacja” oraz, w ramach parametru „stan siedliska”, oceny U1 wskaźników „dostępność roślin żywicielskich” oraz „zarastanie ekspansywnymi bylinami”

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów sformułowano działania ochronne, których charakterystykę zawarto w załączniku nr 5. Z danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wynika, że siedliska gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 wchodzi, w zdecydowanej większości, w skład gospodarstw rolnych. Tereny te użytkowane są jako trwałe użytki zielone; ich właściciele są beneficjentami płatności bezpośrednich, a w niewielkim stopniu również programów rolnośrodowiskowych. Tym samym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych zobowiązany był określić w stosunku do gospodarstw rolnych w obszarze Natura 2000 działania ochronne w podziale na działania obligatoryjne i fakultatywne, uwzględniając przy tym wytyczne i stanowiska Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo nr DON-WZ.600.8.2012.SŚ z 9.03.2012 r., pismo nr DON-WZ.600.8.2012.SŚ-6 z 5.09.2012 r. i pismo nr DON-WZ.600.16.2013.KK z 2.09.2013 r.). Działania obligatoryjne mieszczą się w granicach minimalnych norm w rozumieniu rozporządzenia Ministra Rolnictwa Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211, z późn. zm.), których wypełnienie, obok wymogu wzajemnej zgodności, jest podstawą do wypłacenia płatności bezpośrednich. Ustalone działania fakultatywne w znacznej mierze odwołują się do wymogów odpowiednich pakietów rolnośrodowiskowych (doprecyzowanych, co do niektórych zasad ich realizacji uwarunkowanych potrzebami gatunków), umożliwiając kontynuowanie lub włączenie się właścicieli nieruchomości (w części, na której stwierdzono występowanie przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000) do udziału w programach rolnośrodowiskowych.

W celu przeciwdziałania izolacji obecnie znanych stanowisk modraszków oraz poprawy bazy pokarmowej w zakresie rośliny żywicielskiej - krwiściągu lekarskiego, zaproponowano odtworzenie łącznie 20 ha zarastających i nie użytkowanych łąk stanowiących potencjalne siedliska modraszka *nausitosa* i telejusa wraz z utworzeniem stanowisk roślin żywicielskich motyli przez okres dwóch lat. Odtworzone w ten sposób łąki należy uprawiać w sposób umożliwiający pojawienie się w ich obrębie chronionych gatunków motyli, tj. zaproponowano dla nich kontynuację uprawy łąkarskiej poprzez działania obligatoryjne (ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe) lub fakultatywne (programy rolnośrodowiskowe).

W tym miejscu wskazać wypada, że działania polegające na odtworzeniu siedlisk gatunku jak również odtworzeniu mateczników roślin żywicielskich nie zostały przedstawione w podziale na działania obligatoryjne i fakultatywne gdyż nie stanowią części składowej gospodarstw rolnych. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz.U. z 2004 r., Nr 10, poz. 76, z późn. zm.) gospodarstwo rolne oznacza wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika, znajdujące się na terytorium tego samego państwa

członkowskiego, zaś poprzez działalność rolniczą rozumie się, m.in.

- a) produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, w tym zbiory, dojenie, hodowlę zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich;
- b) utrzymywanie użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza zwykłe metody rolnicze i zwykły sprzęt rolniczy, w oparciu o kryteria określone przez państwa członkowskie na podstawie ram ustanowionych przez Komisję, lub
- c) prowadzenie działań minimalnych, określanych przez państwa członkowskie, na użytkach rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy.

W związku z powyższym części nieruchomości wyznaczone w niniejszym zarządzeniu do przeprowadzenia działań ochronnych polegających na odtworzeniu łąk i populacji roślin żywicielskich, ze względu na faktyczny sposób ich użytkowania (nieużytki - grunty o zaawansowanej sukcesji roślinnej, nie użytkowane od co najmniej 3 lat), nie są wykorzystywane do działalności rolniczej, a tym samym nie wchodzi w skład gospodarstw rolnych, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).

W zarządzeniu uwzględniono także działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony. Oparto je na metodyce opracowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring realizacji celów działań ochronnych prowadzony będzie poprzez monitoringu stanu ochrony poszczególnych przedmiotów ochrony.

W ramach prac nad niniejszym planem zadań ochronnych obszaru nie zidentyfikowano potrzeby ustanowienia planu ochrony dla tego obszaru oraz określenia wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000.

Przystępując do prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla tego obszaru Natura 2000, określając założenia do projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (wypełniając tym samym obowiązek wynikający z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 Lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 - Dz.U. Nr 34 poz. 186, z późn. zm.). Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty, tj. wywieszono w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu) w dniach od 1.06.2015 r. do 09.01.2016 r., umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu w dniach od 1.06.2015 r. do 22.06.2015 r. oraz opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym, tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 1.06.2015 r.

W ramach opracowywania projektu planu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu zapewnił możliwość udziału wszystkim zainteresowanym w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu. Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele, m.in.: administracji samorządowej, Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych, Polskich Linii Kolejowych a także podmiotów gospodarujących w obszarze Natura 2000. Podczas zorganizowanych trzech spotkań członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy omówili i wypracowali zakres działań niezbędnych do wykonania w granicach obszaru. Wyniki poszczególnych etapów prac, w formie szablonu dokumentacji projektu planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 umieszczono na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej

prowadzonej przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska (pzo.gdos.gov.pl) oraz na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu (opole.rdos.gov.pl/plany-zadan-ochronnych). Projekt ujęto również w publicznie dostępnym wykazie danych prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (ekoportal).

Zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w procesie przygotowania niniejszego planu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych i o jego przedmiocie, możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym projektem niniejszego zarządzenia oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu, a także o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu oraz o organie właściwym do ich rozpatrzenia. Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu) w dniach od 10.02.2016 r. do 07.03.2016 r., umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu w dniach od 10.02.2016 r. do 07.03.2016 r., opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym, tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 10.02.2016 r.

W wyznaczonym terminie konsultacji społecznych nie zgłoszono uwag i wniosków.

Podczas posiedzenia Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu projekt zarządzenia zaopiniowano pozytywnie z zaznaczeniem, że odtworzenie siedlisk motyli winno odbywać się na gruntach posiadających właściwe stosunki wodne. Mając powyższe na uwadze, po ponownej analizie zgromadzonych danych o obszarze stwierdzono, że zaproponowane w niniejszym zarządzeniu działania będą realizowane na obszarach o właściwych stosunkach wodnych, tj. zbieżnych z panującymi na działkach sąsiadujących, zidentyfikowanych jako istniejące siedliska motyli. Najistotniejszą natomiast przeszkodą uniemożliwiająca występowanie chronionych motyli na terenach przeznaczonych do realizacji przedmiotowego działania uznać należy sukcesję roślinną związaną z zaprzestaniem kośnego użytkowania łąk. Niemniej opinia RROP będzie brana pod uwagę na etapie planowania zadania polegającego na otworzeniu siedlisk gatunków motyli, m.in. poprzez prowadzenie prac w możliwie najbardziej dogodnych dla pojawu roślin żywicielskich motyli warunkach hydrologicznych, z wyłączeniem okresów o ekstremach meteorologicznych (susze i powodzie). Kolejna kwestia RROP poruszona podczas dyskusji nad opinią do projektu polegała na rozszerzeniu katalogu możliwych sposobów odtworzenia rośliny żywicielskiej modraszka *nausitosa* i telejusa o dosadzanie roślin (wcześniej ujęto tylko dosiewanie). Uwaga ta została uwzględniona w treści niniejszego zarządzenia poprzez zamianę dotychczasowej treści zapisem o brzmieniu „*Wprowadzenie rośliny żywicielskiej modraszka *nausitosa*/modraszka telejusa na odtworzonych powierzchniach, w drugim roku działania*”. Założono przy tym, że ostateczny wybór sposobu utworzenia stanowisk roślin żywicielskich (dosiew lub dosadzanie) zostanie określony na etapie realizacji zadania, z uwzględnieniem najnowszych osiągnięć wiedzy konserwatorsko-botanicznej w tym zakresie.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r., poz. 525, z późn. zm.), projekt niniejszego zarządzenia został przedłożony do uzgodnienia przez Wojewodę Opolskiego. Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Opolskiego (pismo nr IN.III.710.13.2016.JS z 19.04.2016 r.).

Koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie w okresie 10 lat wyniesie łącznie około 727 tys. zł, w tym koszt działań z zakresu monitoringu stanu przedmiotów ochrony to około 51 tys. zł. Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu Państwa w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Ocenia się, że około 50% kosztów przewidzianych do realizacji działań ochronnych sfinansowana zostanie ze środków programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości -

pakietów programów rolnośrodowiskowych wspierających ekstensywną gospodarkę na użytkach zielonych. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania.